

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ความสำคัญและความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภท ยาเสพติดอันเป็นภัยร้ายแรงในปัจจุบัน ที่ปรากฏทั้งในระดับครอบครัว ระดับชาติและระดับโลก ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรมนุษย์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินความมั่นคงของ ประเทศชาติ เศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้ว่าสังคมไทยมิได้เผชิญเฉพาะปัญหาอาชญากรรม พื้นฐานเท่านั้น แต่กำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมพิเศษที่มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีการนำเทคโนโลยีเทคนิควิธีการสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือ มีการดำเนินการอย่างเป็น ระบบและเป็นเครือข่าย ผู้กระทำผิดเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ก่อให้เกิดความเสียหายและ ผลกระทบรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงของประเทศ กระบวนการยุติธรรม ได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ กระบวนการสืบสวน จับกุมผู้กระทำความผิด การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การพิจารณา สั่งฟ้องคดี การนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด จนศาลมีคำพิพากษา โดยเฉพาะการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดยาเสพติดรายสำคัญ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทำลายกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันเป็น อย่างยิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมาเป็นองค์กรอาชญากรรม(Organized Crime) ซึ่งในปัจจุบัน พบว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน การพิสูจน์ ความผิดเพื่อค้นหาความจริงทำได้ยาก ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาไม่เพียงพอเหมือนเช่นการดำเนินคดีความผิดอาญาทั่วไป การดำเนินการในขั้นตอน ต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและเท่าทันกับ ลักษณะรูปแบบการกระทำความผิดที่เป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) โดยเฉพาะ ตัวนายทุนหรือผู้บงการ บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กร สถานการณ์ความร้ายแรงดังกล่าวนี้ทำให้ต้อง มีกฎหมายยาเสพติดออกมาบังคับใช้หลายฉบับ เพื่อให้รองรับกับคดียาเสพติดหรือปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้น

ลักษณะโครงสร้างของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมยาเสพติดนั้น ตัวคนหรือผู้บงการ โดยส่วนใหญ่จะมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การสั่งการหรือ

มอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการตามแผนที่ตนวางไว้ โดยจะไม่เข้ามาใกล้กับตัวยาเสพติด โดยจะมีการตัดตอน การสั่งการ การมอบหมายบุคคลในองค์กรรับผิดชอบในแต่ละช่วงหรือในแต่ละขั้นตอนในการกระทำความผิด โดยบุคคลที่อยู่ใกล้กับตัวยาเสพติดที่สุดโดยส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในระดับล่างของขบวนการ เช่น ผู้ขนส่งลำเลียง หรือผู้ดูแลสถานที่เก็บยาเสพติด ทำให้การขยายผลการสืบสวนสอบสวนของฝ่ายเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างยากลำบากในการที่จะรวบรวมพยานหลักฐานนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดของตัวนายทุน ผู้บงการ หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในองค์กร¹ การดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการของกระบวนการยุติธรรมตามปกติกับคดีอาญาทั่วไป นำมาใช้กับอาชญากรรมที่เป็นคดียาเสพติด จึงไม่เกิดศักยภาพทางประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการคุ้มครองสังคมได้ ด้วยสภาพการณ์ของกฎหมายเช่นนี้ ภาครัฐจึงได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาอีกหลายฉบับ เพื่อเพิ่มมาตรการพิเศษ อันมีสาเหตุจากปัญหาความซับซ้อนของอาชญากรรม รวมทั้งความยุ่งยากในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตั้งแต่ขั้นสืบสวน แสวงหาพยานหลักฐาน การสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี และการลงโทษ เสริมเข้าไปในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้มีศักยภาพในการดำเนินการได้เหมาะสมหรือเท่าทันกับอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด

เนื่องจากคดียาเสพติดไม่มีผู้ใดเป็นผู้เสียหายโดยตรงและระบบวิธีพิจารณา ในศาลไทยใช้ระบบกล่าวหา โจทก์ซึ่งเป็นผู้กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิด จึงมีภาระการพิสูจน์ที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานมาสืบแสดงต่อศาลให้เห็นความผิดของจำเลย การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องถูกต้อง สมบูรณ์ มีเหตุผล และเชื่อถือได้ มีหลายคดีที่ศาลยกฟ้องโดยไม่เชื่อถือพยานหลักฐานของโจทก์หรือเห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์ยังมีพริ้งพวงสงสัย ไม่อาจรับฟังได้ จึงพิพากษายกฟ้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่จำเลย

การแสวงหาพยานหลักฐานในระหว่างการสืบสวนเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด จะใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยวิธีสืบสวนธรรมดาอาจไม่ได้ผล การใช้วิธีสืบสวนสอบสวนพิเศษ เช่น การดักฟัง (wiretapping) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (undercover) การจัดส่งภายใต้ควบคุม (controlled delivery) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพิสูจน์การกระทำความผิด การใช้มาตรการบังคับต่างๆก่อนฟ้องคดี การแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด เช่น การให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจในการค้น จับกุม

¹ชาติชาย สุทธิกลม, “การบังคับใช้กฎหมายในคดียาเสพติด: ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข,” (วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2549), น. 4, 11.

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่เอื้ออำนวยต่อการสืบหาพยานหลักฐานในคดีได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายในกรอบของกฎหมายและบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ดังนั้นผู้กระทำความผิดจึงรอดพ้นจากการถูกจับมาดำเนินคดี บทบัญญัติของกฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิด บทบัญญัติของกฎหมายมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิด (Due Process) มากกว่าที่จะมุ่งถึงประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรม (Crime Control) ทำให้เกิดอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ก็ประสบปัญหาในการแสวงหาพยานหลักฐานในการปราบปรามคดีอาชญากรรม อันเนื่องมาจาก

1. พฤติกรรมในการกระทำความผิดยากแก่การปราบปราม เช่นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด²

ลักษณะโครงสร้างของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมยาเสพติดนั้น ตัวคนหรือผู้บงการ โดยส่วนใหญ่จะมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การสั่งการหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการตามแผนที่ตนวางไว้ โดยจะไม่เข้ามาใกล้กับตัวยาเสพติดเลย โดยจะมีการตัดตอน การสั่งการ การมอบหมายบุคคลในองค์กรรับผิดชอบในแต่ละช่วงหรือในแต่ละขั้นตอนในการกระทำความผิด โดยบุคคลที่อยู่ใกล้กับตัวยาเสพติดที่สุดโดยส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในระดับล่างของขบวนการ เช่น ผู้ขนส่งลำเลียง หรือผู้ดูแลสถานที่เก็บยาเสพติด การบริหารจัดการด้านการเงิน หรือการยึดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้การขยายผลการสืบสวนสอบสวน ฝ่ายเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างยากลำบากในการที่จะรวบรวมพยานหลักฐานนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดของตัวนายทุน ผู้บงการ หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในองค์กร³ การดำเนินการตามขั้นตอนและการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมตามปกติกับคดีอาญาทั่วไป นำมาใช้กับอาชญากรรมที่เป็นคดียาเสพติด ไม่เกิดศักยภาพทางประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ในการคุ้มครองสังคมได้⁴

²บุญญวิจักษ์ เหล่ากothi, “มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติด,” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: หจก, ไอเดีย สแควร์, 2547), น. 87.

³ชาติชาย สุทธิกลม, อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 1, น. 4, 11.

⁴รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3.

2. ปัญหาประสิทธิภาพขององค์กรและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

Denney F. Pace และ Jimmie Style ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งต่อการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรม (โดยเฉพาะอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด) ที่สำคัญคือ องค์กรและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของรัฐนั้น ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ หรือศาลก็ดี วิธีปฏิบัติขององค์กรเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อดำเนินการกับอาชญากรรมปกติ แต่เมื่อต้องนำมาใช้ต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรม องค์กรและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจึงไม่สามารถเผชิญและเอาชนะอาชญากรรมประเภทนี้ได้ ด้วยเหตุผลคือ

- 1) เทคนิควิธีการและกระบวนการสืบสวนนั้นขาดประสิทธิภาพ เพราะถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้กับอาชญากรรมธรรมดาเท่านั้น
- 2) การสืบสวนการกระทำผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมต้องใช้เวลาและใช้งบประมาณ เครื่องใช้ เครื่องมือมาก เจ้าหน้าที่ตามโรงพักหรือตามจังหวัดไม่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะเช่นนี้ได้
- 3) การสืบสวนต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ มาก เช่น การอำพรางตัว การสะกดรอย สืบเปลี่ยนค่าใช้จ่ายสูง ตำรวจระดับท้องถิ่นทำไม่ได้
- 4) การกระทำผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมกระทำในหลายพื้นที่ ข้ามเขตความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ทำให้ยากต่อการหาพยานหลักฐานจากท้องถิ่น เพื่อมายืนยันการกระทำผิดในท้องถิ่น
- 5) ผู้กระทำผิดมักจะเปลี่ยนตัวอยู่เสมอ เป็นเรื่องยากที่จะสืบสวนจับกุมพฤติกรรมการกระทำผิดของแต่ละคนได้ในระยะเวลาอันสั้น
- 6) ตัวการใหญ่องค์กรอาชญากรรมมักจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ และถ้าหากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามคนใดดำเนินการใด ๆ ที่จะเป็นปฏิปักษ์ต่อคนเหล่านั้น จะพบว่าเขาจะถูกย้ายให้ทำหน้าที่อื่นซึ่งไม่มีโอกาสที่สืบสวนคดียาเสพติดอีก
- 7) ช่องว่างที่สำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ไม่อาจนำเอาเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวนมาเปิดเผยได้เพราะข้อกฎหมายจำกัดไว้
- 8) ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คณะกรรมการผู้ร่างกฎหมายมักจะเห็นว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ก็เพียงพอแล้ว และพยายามที่จะจำกัดอำนาจผู้ใช้กฎหมายให้อยู่ในวงจำกัดมากยิ่งขึ้น

9) สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การที่ศาลใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างเข้มงวดหรือจำกัดเสียจนไม่ครอบคลุมพฤติกรรมการกระทำผิดใหม่ ๆ

10) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในอาชญากรรมดังกล่าว และบางครั้งกลับสนับสนุนผู้กระทำผิด และไม่ได้เข้ามาช่วยในการขจัดปัญหา

และที่สำคัญที่สุดคือ เจ้าหน้าที่หลาย ๆ ฝ่ายขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา มองอาชญากรรมยาเสพติดเป็นเสมือนอาชญากรรมปกติ และใช้วิธีการอย่างปกติ และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเองกลับขาดความไว้วางใจในบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมด้วยกัน จึงขาดการประสานและสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน กลายเป็นช่องว่างให้การกระทำผิดเช่นนี้ดำรงอยู่ได้⁵

ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยนั้น จากการวิจัยของ ศจ. ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ สรุปไว้ดังนี้⁶

1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรม คือ อุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐาน ความล่าช้าในการพิจารณาคดี ความไม่สมดุลในบทลงโทษกับลักษณะความผิด เป็นเหตุให้ผู้กระทำผิดไม่ได้รับโทษตามโทษานุโทษ และการใช้สิทธิประโยชน์แก่นักโทษยาเสพติดได้มีโอกาสเลื่อนชั้น และได้รับการลดโทษปล่อยก่อนกำหนด เป็นอุปสรรคต่อการปราบปราม

2) ปัญหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปราม เนื่องจากผู้ผลิตยาเสพติดและผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่จะมีปัจจัยทางการเงินเป็นอำนาจในการต่อรอง อันเป็นมูลเหตุจูงใจให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามทุจริต เจ้าหน้าที่ที่ขาดอุดมการณ์จะเล็งเห็นผลประโยชน์ที่ได้รับจากอาชญากรรมมากกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากทางราชการ

3) ปัญหาเกี่ยวกับความกดดันและความท้อแท้ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปราม อันเนื่องจากผู้ค้ารายใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับข้าราชการในระดับสูงในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุและทำให้เจ้าหน้าที่กลัวเกรงในอิทธิพลต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้ค้ารายใหญ่มีปัจจัยทางการเงินเป็นอำนาจในการต่อรอง จะใช้เล่ห์เหลี่ยมวิธีการต่าง ๆ เพื่อกำจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปราม ซึ่งอาจจะ

⁵Denney F. Pace, Jimmie C. Style, "Organized Crime Concepts and control,". อ้างจากภิญโญ ทองชัย, "การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), น.23-25.

⁶ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, "รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินคดียาเสพติดตามกระบวนการกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม," 2526, น. 206-207.

วังเต็นให้โยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่ขัดขวางผลประโยชน์ สร้างความระแวงสงสัย ทั้งในหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ในครอบครัว หรืออาจถึงขั้นหมายปองชีวิต

4) ปัญหาความขาดแคลนเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะบุคคลที่มีอุดมการณ์และความซื่อสัตย์สุจริต

5) การดำเนินคดียาเสพติดในปัจจุบัน มีขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป เป็นเหตุให้การดำเนินคดีล่าช้า เกิดผลเสียในรูปคดี และเป็นอันตรายแก่ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ สายลับ พยาน และผู้จับกุม

ผลการสัมมนาของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด สรุปปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามการผลิตและการค้ายาเสพติดไว้ดังนี้⁷

1) ปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนในพฤติกรรมการกระทำผิด ทั้งนี้เนื่องจากว่านักค้ายาเสพติดได้มีรูปแบบการกระทำผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรม

2) ปัญหาความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่เนื่องจากการผลิตและการค้ายาเสพติดมีผลประโยชน์มหาศาล ผู้ผลิตและผู้ค้าพยายามที่จะเสนอผลประโยชน์ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทุกหน่วย ทุกระดับ หากบุคลากรหน่วยใดขาดความตระหนักในปัญหา ขาดอุดมการณ์ ขาดการควบคุมที่ดีพอ ก็จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลและกลายเป็นเครื่องมือสนับสนุนการกระทำผิด

3) ปัญหาอิทธิพล ผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดส่วนใหญ่จะมีเงินและพยายามสร้างอิทธิพลเพื่อสนับสนุนการก่ออาชญากรรมของตน เป็นต้นว่า สร้างความสัมพันธ์กับนักการเมืองทุกระดับ สร้างความสัมพันธ์กับข้าราชการระดับสูงในอำเภอ จังหวัด หรือระดับกระทรวง และใช้อิทธิพลเหล่านี้มากลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามที่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต ทั้งโดยวิธีการวังเต็นให้โยกย้าย ร้องเรียนให้มีการสอบสวนทางวินัย ฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา โดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผลประโยชน์จากนักค้า ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้สุจริตเกิดความท้อแท้ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผลประโยชน์จากนักค้า ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้สุจริตเกิดความท้อแท้

3. ปัญหาเรื่องกฎหมายและระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ไม่เอื้ออำนวย

กฎหมายถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อป้องกัน มิให้เกิดการกระทำผิดขึ้นในสังคม แต่การกระทำเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผ่านมา มาตรการทางกฎหมายที่

⁷การสัมมนาเรื่อง “ประสบการณ์สืบสวนปราบปรามของเจ้าหน้าที่ในโครงการการข่าวและปราบปรามยาเสพติด,” ระหว่างวันที่ 7 – 10 ธันวาคม 2536 ณ โรงแรมหนองคายแกรนด์ธานี อ.เมือง จ.หนองคาย.

มีอยู่ไม่สามารถจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้⁸ เพราะการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น มีลักษณะแตกต่างจากการกระทำความผิดอื่น ๆ ที่กระทำในรูปองค์อาชญากรรมดังได้กล่าวมาแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยนำเอามาตรการทางกฎหมายใหม่มาใช้ คือ มาตรการลงโทษผู้คบคิด (Conspiracy law) และมาตรการริบทรัพย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานได้มีการนำวิธีการดักฟังทางโทรศัพท์ (wiretapping) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) และการอำพรางมาใช้

ฉะนั้น การดำเนินคดียาเสพติดกับผู้กระทำความผิดร้ายสำคัญหรือที่มีความร้ายแรง นั้น ในการที่จะจับกุมตัวการใหญ่หรือนายทุนผู้อยู่เบื้องหลังขบวนการค้ายาเสพติดมารับโทษตามกฎหมายได้จะต้องมีการสืบสวนเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ มาก่อนจะมีการดำเนินการจับกุม และในขณะนี้ได้มีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะออกมาใช้บังคับเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวน โดยใช้เทคนิคการสืบสวนพิเศษใช้ร่วมกับพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งเปิดโอกาสให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดในข้อหาสมคบ สนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิดได้ทำการสืบสวนเพื่อแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานกระทำได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ในทางกฎหมายอาญาพบว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีผลกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) ที่เป็นคุณธรรมทางกฎหมายทั้งในส่วนบุคคล (Individualrechtsgut) และส่วนรวม (Universalrechtsgut) มีระดับความชั่ว (Schuld) อันเป็นการกระทำที่สามารถดำเนินได้อย่างมาก ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดรู้ว่ายาเสพติดนั้นมีผลกระทบอันเป็นความเสียหายต่อตัวเองและผู้อื่น เมื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าพนักงานตำรวจ มีความยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดีกับบุคคลต่างๆที่อยู่ในขบวนการค้ายาเสพติดโดยเฉพาะผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือผู้ผลิตยาเสพติด การใช้มาตรการต่าง ๆ ก่อนฟ้องคดี การแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่เคื้ออำนาจต่อการสืบหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติด ดังนั้นผู้ผลิต หรือผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หลายรายจึงหลุดรอดจากการถูกจับกุมมาดำเนินคดี เพราะโดยสภาพในการดำเนินการบุคคลเหล่านี้ไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเองโดยตรง แต่จะมอบหมายหรือสั่งการเป็นทอด ๆ ด้วยวิธีที่

⁸ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6, น. 240.

สลับซับซ้อน ฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้มีการตรากฎหมายยาเสพติดออกมาใช้บังคับหลายฉบับ และมีกฎหมายหลายฉบับที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2518 พระราชกำหนดป้องกันการใช้อาวุธระเหย พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 จากกฎหมายทั้ง 7 ฉบับที่กล่าวมาพบว่ามีกฎหมายอยู่ 3 ฉบับที่มีการกำหนดเทคนิคพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 มีการกำหนดเรื่องการดักฟัง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มีการกำหนดเรื่องการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มีการกำหนดเรื่องการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมและการอำพราง โดยกฎหมายดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ใช้อยู่ทั่วไปมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายทั้ง 3 ฉบับที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวมากและกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันได้แก่ การดักฟัง การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมและการอำพราง จึงจำเป็นที่จะต้องมาศึกษาว่าวิเคราะห์ว่าเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษที่กำหนดไว้ในกฎหมายยาเสพติดนั้นมีความจำเป็นอย่างไร มีหลักการในการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามกฎหมายอย่างไรและกฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร พยานหลักฐานที่ได้มาจากเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษดังกล่าวสามารถรับฟังได้เพียงใด มีมาตรการในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) จะศึกษาถึงเหตุผลและความจำเป็นในการนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมากำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ศึกษาถึงแนวคิดในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายอาญา การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญา ศึกษาถึงหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลและหลักการใช้อำนาจของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานรวมถึงเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน และศึกษาถึงการดำเนินคดียาเสพติดและการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติดของต่างประเทศซึ่งในที่นี้จะศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกาเปรียบเทียบกับประเทศไทย

3) ศึกษาถึง การนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมาใช้ในคดียาเสพติด ได้แก่ การดักฟัง (wiretapping) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (controlled delivery) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 การอำพราง (undercover) ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

4) วิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และวิเคราะห์ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายทั้งสามฉบับดังกล่าวว่ากฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างไร พยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษจะเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลจะรับฟังได้หรือไม่ เพียงใด รวมถึงมาตรการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติของเจ้าพนักงานในการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษและความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

คดียาเสพติดมีลักษณะแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป การแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถนำมาใช้ได้ในเรื่อง จึงสมควรที่จะนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ อันได้แก่การดักฟัง (wiretapping) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (controlled delivery) และการอำพราง (undercover) มาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติด แม้ว่าวิธีการดังกล่าวจะเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่อย่างกว้างขวางในการที่จะป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็

กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ ซึ่งก็จะมีผลทำให้พยานหลักฐานที่ได้จากการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายและสามารถรับฟังเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้ฟังได้

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้จะศึกษาถึง การแสวงหาพยานหลักโดยการนำเทคนิคพิเศษ อันได้แก่ การดักฟัง (wiretapping) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (controlled delivery) และการอำพราง (undercover) มาใช้คดีเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในบทที่ 1 จะศึกษาถึงเหตุผลและความจำเป็นในการนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมากำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ในบทที่ 2 จะศึกษาเรื่องแนวคิดในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายอาญา การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญา ศึกษาถึงหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาลักษณะการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลและหลักการใช้อำนาจของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานรวมไปถึงเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน และศึกษาถึงการดำเนินคดียาเสพติดและการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติดของต่างประเทศซึ่งในที่นี้จะศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกาเปรียบเทียบกับประเทศไทย ในบทที่ 3 จะศึกษาถึงการนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมาใช้ในคดียาเสพติด อันได้แก่การดักฟัง (wiretapping) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (controlled delivery) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 การอำพราง (undercover) ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ในบทที่ 4 จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และวิเคราะห์ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายทั้งสามฉบับดังกล่าวว่ากฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างไร พยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษจะเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลจะรับฟังได้หรือไม่เพียงใด รวมไปถึงมาตรการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติของเจ้าพนักงานในการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อนำไปสู่บทที่ 5 เป็นข้อสรุปและเสนอแนะว่าการนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมาใช้เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติดนั้นจะสามารถ

ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ผลประการใดหรือไม่ อย่างไร
กฎหมายที่บัญญัติไว้มีความเหมาะสมเพียงใดและควรมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาโดยการวิจัยทางนิติศาสตร์ (Legal Research) โดยค้นคว้าวิเคราะห์
อ้างอิง กฎหมายต่างประเทศ เป็นหลักในการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย เอกสาร
คำบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิ และบทบัญญัติของกฎหมาย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นในการนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวน
พิเศษมากำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด
ความแตกต่างระหว่างกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายอาญา การแสวงหาพยานหลักฐานใน
คดีอาญา หลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาลักษณะการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐานของบุคคลและหลักการใช้อำนาจของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานรวมถึงเรื่อง
การรับฟังพยานหลักฐาน รวมไปถึงการดำเนินคดียาเสพติดและการแสวงหาพยานหลักฐานคดี
ยาเสพติดของประเทศสหรัฐอเมริกาและของประเทศไทย
- 3) เพื่อให้ทราบถึงการนำเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษมาใช้ในคดียาเสพติดใน
ประเทศไทย
- 4) เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย
เกี่ยวกับยาเสพติด และผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายทั้งสามฉบับดังกล่าวว่ากฎหมาย
ดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างไร พยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้
เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษจะเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลจะรับฟัง
ได้หรือไม่เพียงใด รวมไปถึงมาตรการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติของเจ้าพนักงานในการใช้
เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย